

Haninge kommun

Revidering av mål och budget 2019- 2020

TRYGGHETEN FÖRST

Haningemoderaterna

Kommunfullmäktige beslutade 2018-06-11 § 100 om Mål och budget 2019-2020. 2018 är ett valår och det står i kommunallagen kapitel 8 § 7 att det är det nyvalda kommunfullmäktige som skall fastställa budgeten för det kommande året. Detta skall beslutas senast i november, men om särskilda skäl föreligger kan detta ske i december. Valår är ett särskilt skäl.

Moderaterna föreslår fullmäktige att besluta om Moderaternas budgetförslag som revideringsbudget. I förhållande till det budgetförslag som lades 2018-06-11 föreslås förändringar som till viss del överensstämmer med kommunledningens förslag till revideringar.

- Komplettering av målvärden på indikatorer 2022
- Uppdatering av internprismodellen för administrativa tjänster
- Överenskommelse om politiska resurser och partistöd i Haninge
- Justering av socialnämndens ram med 18 mnkr med anledning av volymökningar
- Reviderad elevpeng med anledning av ny internprismodell och ökade hyreskostnader

I förhållande till kommunledningens förslag till revideringar föreslås inte några nya nämnder. Ingen utökning föreslås av socialnämndens ram med anledning av utökade sommarjobb då en sommarjobbsatsning redan finns med i vårt budgetförslag. Detsamma gäller 1,5 mnkr för kartläggning av hedersrelaterat våld. Ett sådant uppdrag finns redan i Moderaternas budget. Slutligen finns inte heller någon ökning av grund- och förskolenämndens ram med anledning av kommunledningens satsningar på trygghet i och utanför skolan. Moderaterna har i sitt budgetförslag redan med sådana satsningar.

Samtliga förändringar i Moderaternas förslag till reviderad budget som tillkommer med anledning av de ovan nämnda punkterna finansieras genom ianspråktagande av kommunfullmäktiges reserv, med undantag för 9 mnkr som föreslås tas av grund- och förskolenämndens fonderade överskott. Efter justeringar blir uppgår kommunfullmäktiges reserv till 29 274 tkr, att jämföra med kommunledningens föreslagna reserv på 25 174 tkr. Resultatet i Moderaternas förslag till reviderad budget ligger på fortsatt på 2,7 procent av samlade skatteintäkter, att jämföra med kommunledningens 2,3 procent. Moderaternas förslag till reviderad elevpeng innebär sammantaget 6 mnkr mer till Haninges skolor i jämförelse med kommunledningen.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. Moderaternas förslag till reviderad mål och budget inkl. ovanstående justeringar 2019-2020 fastställs
2. Kommunstyrelsens förslag till justeringar av mål- och budgeten 2019 införs i mål- och budgetdokumentet 2019-2020 avslås
3. Utdebiteringen för 2019 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat
4. Kommunfullmäktige avslår kommunstyrelsens förslag att samtliga nämnder och styrelser ges i uppdrag att i det kommande budgetarbetet för 2020-2021 lämna de förslag som erfordras för att under mandatperioden genomföra den nya kommunledningens politiska plattform.

5. Moderaternas förslag till reviderad elevpeng för grund- och förskola 2019 fastställs.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Vision	6
1.2 Vår värdegrund	6
1.3 Vår politik	6
2.1 Definition av begrepp i styrmodellen	8
2.2 Principer för uppföljning och återsrapportering	10
2.3 Kvalitetsstyrning enligt kvalitetspolicyn	10
2.4 Samband mellan styrdokument och styrmodellen	10
2.5 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning	11
3.1 Målstruktur och uppföljning	12
3.2 Målområde Välmående kommuninvånare	14
Mål 1 God folkhälsa	14
Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet	14
Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen	15
3.3 Målområde Utveckling	15
Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden	15
Mål 5. Meningsfull fritid	16
Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning	16
3.4 Målområde En attraktiv närmiljö	17
Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer	17
Mål 8. Nya bostäder i bra lägen	18
Mål 9. Hög tillgänglighet	18
3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service	19

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin	19
Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster	19
Mål 12. En attraktiv arbetsgivare	20
4. Ekonomiska driftsramar och mål per nämnd och bolag 2019-2020	20
4.1 Kommunstyrelsen	22
4.2 Grund- och förskolenämnden	27
Trygghetssatsning	28
4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	29
4.4 Kultur- och fritidsnämnden	31
Trygghetssatsning	32
4.5 Socialnämnden	33
Trygghetssatsningar	34
4.6 Stadsbyggnadsnämnden	35
4.7 Äldrenämnden	37
Trygghetssatsningar	38
4.8 Kommunala bolag: Haninge Holding AB, Tornberget AB, Haninge Bostäder AB	38
5. Investeringsbudget för 2019 och plan för 2020-2021	40
5.1 Kommunstyrelsen	42
5.2 Grund- och förskolenämnden	42
5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	45
5.4 Kultur- och fritidsnämnden	45
5.5 Socialnämnden	46
5.6 Stadsbyggnadsnämnden	47
5.7 Äldrenämnden	48
5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB	48
6. Ekonomisk plan 2018-2020	50
6.1 Resultatprognos	51
6.2 Balansprognos	51
6.3 Finansieringsanalys	52
7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning	53
7.1 Intern kontroll	53

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval	53
Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem	54
7.3 Interna resultatenheter	56
Roller och ansvar	57
Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler	57
Avställning av lokaler	58
Inhyrning av lokal	58
Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget	58
Reinvesteringar i byggnader	58
7.5 Delegationsordning och attestreglemente	59
7.6 Drift- och investeringsbudget	59
Driftbudget	59
Investeringsbudget	60
Materiell anläggningstillgång	60
Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta	61
7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet	61
7.8 Uppföljning och åiterrapportering	62
Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål (Kommer att kompletteras senare)	64

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge är porten till södra skärgården med stor attraktionskraft för näringslivet och människor som vill bo i Stockholmsregionen. Haninges invånare är grunden till den skaparkraft och entreprenörsanda som bygger Haninge starkt. Här får människor möjlighet att förverkliga sina idéer. Invånarna är stolta över sin kommun och känner sig delaktiga i Haninges utveckling. En kreativ atmosfär med en öppen och tillåtande attityd bidrar till utveckling av såväl människor, föreningar som företag. Haninge bygger vi tillsammans till ett tryggt samhälle i god gemenskap. Vi har frihet, vi ser varandra, vi bryr oss om, tar ansvar och vågar sätta gränser. I vårt Haninge gäller friheten, lagarna och arbetslinjen alla, utan hänsyn till klan, klass eller kön. Inga undantag, ingen utanför, ingen bortglömd. Rättigheter, skyldigheter, möjligheter - Lika för alla.

1.2 Vår värdegrund

Haninge kommun ska leverera den bästa servicen och kvalitén genom att låta invånarna få ett stort utbud av tjänster att välja mellan. Den som ska utföra tjänster och service för kommunen bestäms genom kundval eller upphandling. Kundval ska användas för individuellt riktade tjänster som till exempel förskola, skola, hemtjänst och äldreboende. I kommunens egna verksamheter är de anställda vår största tillgång men tjänster som riktar sig till alla medborgare kan också vara upphandlade. Kvaliteten i alla verksamheter, oavsett utförare, ska hålla hög nivå och förbättras över tid. Dialog och delaktighet för medborgarna i alla verksamheter ska öka. Alla tar ansvar för kvalitén i sin verksamhet och ser också till helheten. All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt

1.3 Vår politik

Mycket av det bästa med Haninge hittar vi i det som ligger oss närmast. I föreningslivet, i skolan, med arbetskollegorna, tillsammans med familjen och i det egna bostadsområdet. Det är här som var och en av oss är med och gör Haninge till en ännu bättre kommun. Men, det är också där saker och ting måste fungera.

Vi kommer att sätta tryggheten först. Vi kommer se till att saker och ting fungerar. Vi kommer att bry oss mer om att skapa ordning och reda än att ställa ut vaga löften om kommunala skrytbyggen och nya miljonsatsningar. Haninge ska vara en kommun att vara ännu stoltare över än idag. Vägen dit går genom att sätta tryggheten först och se till att både vardagen och välfärden fungerar.

Haninge är en fantastisk kommun att bo, leva och verka i men bra kan alltid bli bättre. Vi står inför stora utmaningar men också många möjligheter. I Haninge ska alla kunna röra sig fritt ute, alla tider på dygnet. I Haninge ska alla som kan jobba få en chans till ett första jobb. I Haninge ska vi hålla ordning och reda på kommunens finanser och se till att inte skjuta notan för välfärden till våra barn och barnbarn.

Haninge står mitt i en expansiv omvandling från förort till stad. Runt stadskärnan växer kommundelarna kraftigt. Vi vill ta ansvar för både stark tillväxt och hållbar

utveckling. En gynnsam utveckling måste också vara långsiktigt hållbar. Det kräver ansvar. När vi tar tillvara på den potential Haninge har, med ett rikt utbud av kultur- och naturupplevelser, får Haninge en enormt bra utveckling.

För att fler ska kunna leva och bo i vårt vackra Haninge krävs ett gott näringslivsklimat, ett blomstrande näringsliv och en bra bostad. Vi vill ta tillvara på Haninges möjligheter att erbjuda attraktiva bostadsområden och ge plats för nyetablering och utveckling av fler företag. Det kräver ansvar som kommun att ligga steget före för att få fler företag att etablera sig här och ger hög service till nya och befintliga företag. Det är där de flesta jobben skapas.

Inget är så viktigt för en människas livschanser som att få en bra utbildning. Satsningar på förskola, skola och tidiga insatser inom socialtjänsten skapar ett hållbart samhälle. Här är ett rikt utbud för fritid och idrott också en viktig faktor.

Vi tror på människans drivkraft att vilja bestämma över sig själv och sitt liv. Alla i Haninge som kan arbeta och försörja sig själva ska också göra det. När den egna kraften inte räcker till ska samhället kunna ge bra stöd för att komma till egen försörjning. Vi behöver uppmuntra, men också ställa krav på, att alla ska sträva efter att göra rätt för sig. Det är en förutsättning för att Haninge ska kunna utvecklas och hålla ihop. Frihet, och ansvar, att själv påverka sin vardag och att försörja sig själv är dessutom grunden till jämställdhet. Om fler jobbar och bidrar till det gemensamma möjliggör vi satsning på skola och omsorg.

I vårt Haninge bidrar alla med egen kraft och alla ska behandlas lika. De möjligheter vårt samhälle erbjuder måste vara kopplade till tydliga krav. Det skapar positiva drivkrafter och bidrar till en hållbar utveckling. Förtur i bostadskön och modulhus som blir så dyra att kommunen måste betala extra försörjningsstöd till hyran gynnar inte den utvecklingen. Vi ska bejaka olikheter men värna jämlikheten. Här gäller friheten, lagarna och arbetslinjen alla, utan hänsyn till klan, klass eller kön. Inga undantag, ingen utanför, ingen bortglömd.

RÄTTIGHETER, SKYLDIGHETER, MÖJLIGHETER - LIKA FÖR ALLA

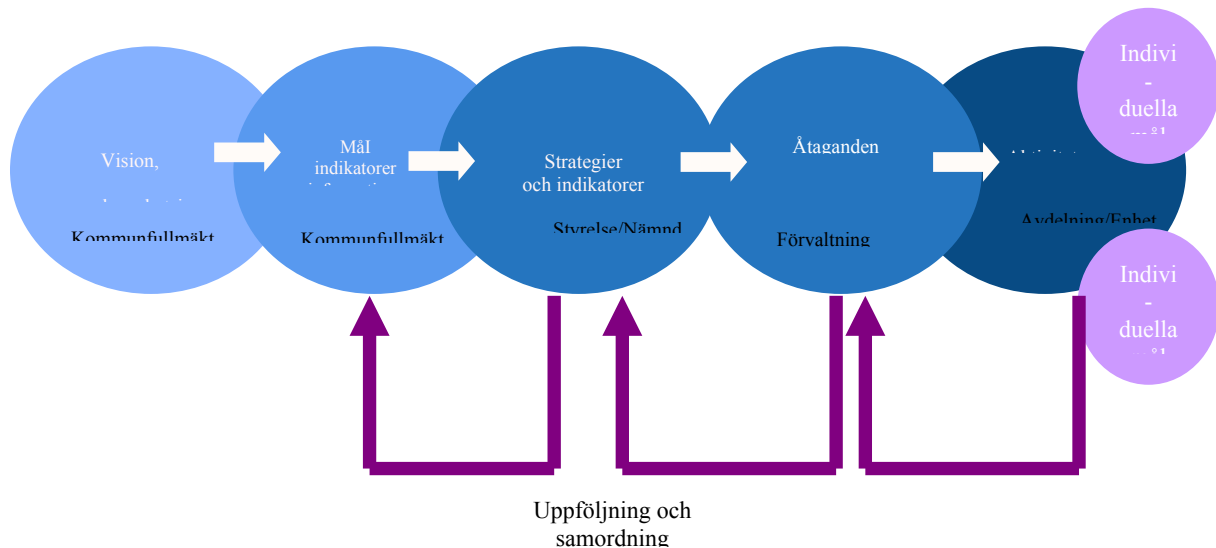
Martina Mossberg (M), oppositionsråd

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen påvisar hur vi ska styra mot Haninges vision och av kommunfullmäktiges uppsatta mål. Strukturen för styrning blir således både begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

Haninge kommun styrs av kommunfullmäktiges uppsatta mål och vision. För att nå uppsatta mål används resultatstyrning och kvalitetsstyrning. Mål anges för vad verksamheten ska uppnå, samt att resultat och kvalitet följs upp. Resultatstyrning innebär att verksamhet styrs med hjälp av ekonomiska ramar samt olika restriktioner och villkor knutna till finansieringen. Den finansiella styrningen ska leda till att kommunens medel utnyttjas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och att de fördelas enligt politiska prioriteringar. **Kvalitetsstyrning** tydliggör sammanhangen och visar den röda tråden i kvalitetstänkandet. Kvalitetsstyrningens syfte är att skapa löpande utveckling genom ständiga förbättringar i verksamheterna. Vi mäter resultat, identifierar förbättringsområden och förbättrar verksamheterna. Arbetet med kvalitet och resultatstyrning sker genom en styrmodell som illustreras nedan

Styrmodell

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Fullmäktiges mål, målområden, resultatindikatorer och informationsmått

Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år.

Fullmäktige beslutar om resultatindikatorer med målvärden för de övergripande målen.

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer.

Informationsmått har inte målvärde men följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämndernas strategier och indikatorer

Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångssätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida

framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet.

Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till vid utformningen av sina strategier. Detta gäller till exempel det personalpolitiska programmet.

Om nämndens verksamheter kan påverka fullmäktiges resultatindikator ska nämnden följa upp och använda indikatorn för styrning. Nämnden kan fastställa egna indikatorer och målvärden kopplade till sina strategier där det är möjligt.

En kommun

Kommunens arbete är uppdelat på flera ansvarsnämnder och förvaltningar, men utgör en kommun. För att uppnå bästa effektivitet och nytta med kommunens arbete krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt.

Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämndernas och förvaltningarnas arbete utifrån fullmäktiges mål.

Synkroniseringsvinster ska eftersträvas.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter

Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt.

Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtaganden. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar.

Inom förvaltningen bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan

bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga.

Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål

Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Principer för uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del för att kunna tillhandahålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt. Uppföljning är en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

Nämnderna och kommunstyrelsen följer upp fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år (april, augusti och december). Kommunens delårsrapport görs en gång årligen per augusti. Den omfattar fullmäktiges mål och uppdrag samt budget.

Årsredovisning omfattar mål, uppdrag och ekonomiskt resultat för ett helt år. Görs för både nämnder, bolag och kommunen.

Bolagens återrapportering till kommunen styrs av koncernstyrningsregler.

2.3 Kvalitetsstyrning enligt kvalitetspolicyn

Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta med förbättringar av verksamheter. Det är ett arbete som sker i årliga processer men även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Det är viktigt att fånga upp förslag på förbättringar. Medborgarnas och medarbetarnas idéer och förslag på hur verksamheten kan utvecklas ska tas tillvara. Ett

exempel är att använda medborgardialoger och arbetsplatsträffar för att diskutera förslag på förbättringar. Haninges kvalitetskriterier är:

Bemötande: Vi bemöter våra medborgare med stor lyhördhet.

Inflytande: Vi ger våra medborgare inflytande över verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.

Tillgänglighet: Vi har korta svarstider och god nåbarhet. Vi beaktar tillgänglighetsaspekter för att underlätta för personer med funktionsnedsättning.

Trygghet: Tydliga beskrivningar av vad medborgare kan förvänta sig skapar största möjliga trygghet.

Kvalitetsstyrningen beskrivs i kvalitetspolicyn som fastställdes av kommunstyrelsen i december 2017.

2.4 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.5 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut

- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet

Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för 2019-2020

3.1 Målstruktur och uppföljning

Fyra målområden med 12 mål

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns mål som följs upp med resultatindikatorer. Sammanlagt finns 12 mål. I princip gäller målområden och mål för alla kommunens nämnder och bolag.

Resultatindikator med målvärde

Målen följs med en eller flera resultatindikatorer. Kommunen kan påverka och styra resultatet för dessa indikatorer. Varje resultatindikator har ett målvärde som ska uppnås senast 2002. Det finns inga målvärden under mandatperioden.

Resultatindikatorer följs upp minst en gång årligen.

Grundprincipen är att alla resultatindikatorer gäller alla nämnder och bolag. Vissa nämnders verksamheter kan påverka en resultatindikator mer än andra.

Informationsmått utan målvärde

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer.

Informationsmått har inte målvärde.

Uppföljning och bedömning av mål, resultatindikatorer och informationsmått

Kommunfullmäktiges mål ska följas upp i samband med delårsrapportering och årsredovisning.

För varje resultatindikator (med nytt utfallsvärde) ska en prognos göras om målvärdet kommer att uppnås (2022) eller inte. Om målvärdet inte kommer att uppnås ska åtgärder föreslås. Uppföljning och analyser av resultatindikatorer görs av den eller de nämnder som störst möjlighet och kunskap inom det aktuella området.

Bedömningar av fullmäktiges mål görs utifrån resultatindikatorerna. Mål kan bedömas som "kommer att uppfyllas", "kommer delvis att uppfyllas" eller inte uppfyllt.

Informationsmått följs årligen eller när mätning görs. Uppföljning och analys av ett informationsmått görs av den verksamhet där måttet är relevant.

Övergripande styrdokument tillkommer

Förutom kommunfullmäktiges mål finns kommunövergripande styrdokument som är av betydelse för samtliga verksamheter. Styrdokumentet tillsammans med målen utgör grunden för nämndernas strategier. Styrdokument finns på kommunens hemsida.

En förteckning och beskrivning av resultatindikatorerna och informationsmått återfinns i bilaga 1.

.

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare

Mål 1 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde	
Andel fyraåringar med övervikt (%)	12,4	10,0	10,7		9,0	
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)	46	43	51		57	
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Informationsmått för mål 1 är:

- Sjukpenningtal
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2
- Nöjd medborgarindex idrotts- och motionsanläggningar

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89	89	90
Attitydundersökning stadskärnan	3,1	2,9	2,9		4,0
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr per invånare) Kostnad för skadegörelse per invånare	14,5	13,0	19,9	21,6	15,0

Informationsmått för mål 2 är:

- Trygghetsindex (SCB)
- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas). Mäts vartannat år. Resultat från ett urval av frågor i barn- och ungdomsenkäten LUPP

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75	83	85
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år			96	91	97
Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten *	-	-	68 %	69%	70%
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde		130	133	150	100

Informationsmått för mål 3 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg SCB

3.3 Målområde Utveckling

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
					e

Andel elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor*		81,2	87,4	84,8	90,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	215	223	216	221
Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i åk 8 (%)	62	65	62	58	70
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58	64	70
*Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2018)					

*Målvärde tas fram första kvartalet 2019

Informationsmått för mål 4 är:

- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)
- Antal hemmasittare i grundskolan

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Mål 5	201	201	201	201	2022
Resultatindikatorer	4	5	6	7	Målvärde
Andel unga nöjda med sin fritid	-	-	91,7	90,1	94
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0

Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	3,71	3,46	3,25	3,16	3,9
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25	24			29

Informationsmått för mål 5 är:

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter SCB

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Mål 6 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
SBA:s nöjd kund index för företagare	69	72	69	66	73
Antal arbetstillfällen i kommunen	27 179	27 764	28 479		30 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare		74,7	74,6	74,6	75,0

Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1	33,1		29,0
---	------	------	------	--	------

Informationsmått för mål 6 är:

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (betygsskala 1-6) (Svenskt Näringsliv)
- Handelsindex
- Nyregistrerade företag kommun, antal/1000 invånare (N00941)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)
- Antal gästnätter

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Resultatindikatorer	2015	2016	2017	2022 Mål- värde
Andel inköpt fossilfritt bränsle (%)		36,5		50
Energianvändning i kommunala lokaler och bostäder (kWh/m2)*		177 resp. 149	174	160

Fördröjd regnvolym från hårdgjorda ytor på mark som detaljplanelagts *				
--	--	--	--	--

* förslag på målvärden år och 2022 ska tas fram

Informationsmått:

- Andel miljöbilar i kommunorganisationen
- Nöjd medborgarindex, miljöarbete
- Andel ekologiska livsmedelsinköp

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv

Mål 8	2014	2015	2016	2017	2022
Resultatindikatorer	4	5			Målvärde
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat från 2018- 2022)	-	891	763	764	750
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17	74	100

Informationsmått för mål 8 är:

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning handlar om mänskliga rättigheter och varje individs möjligheter att utifrån sina förutsättningar delta i samhällslivets alla delar. Den fysiska tillgängligheten ökas bland annat genom att säkerställa att plan- och byggprocessen följs vid byggnation och att de egna verksamheterna är tillgängliga.

Mål 9	2014	201	201	201	2022
Resultatindikatorer		5	6	7	Målvärde
Indikator funktionshinders perspektiv; maxvärde 100 % (Samtliga frågor i Myndigheten för delaktighets kommunenkät, andel positiva svar ska öka)					95

Informationsmått för mål 9 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Mål 10	2014	2015	2016	2017	2022
Resultatindikatorer		5	6	7	Målvärde
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3	2,8	≥ 2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7	0,9	+0,5 till -0,5
Soliditet i procent	33,0	29,1	45,9	46,3	≥ 47
Soliditet i procent inkl pensionsåtagande	-5,2	-1,6	2,7	7,5	≥ 15
Avtalstrohet (%)	87	82	84	85	90

Informationsmått för mål 10 är:

- Skattesats
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Mål 11 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5	6	10
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59	51	56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90	93	95

Informationsmått för mål 11 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI)

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Mål 12 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2022 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8	79,4	83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8	7,5	5,0
Frisknärvaro (%)		59,8	60,2	60,2	61,5

Informationsmått för mål 12 är:

- Personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare)
- Tidsanvändning (mer- och övertid)
- Lönestatistik (lönespridning)

4. Ekonomiska driftsramar och mål per nämnd och bolag 2019-2020

Sedan 2008 arbetar kommunen med en tvåårig budget. För 2019 innebär detta att budgetramar fastställs per nämnd för 2019 och för 2020. Beslut för 2020 kommer att vara styrande för verksamheten även om mål- och budgetprocessen görs årligen. Inför 2020 kan det bli aktuellt med omprövningar av de olika verksamheternas resurstilldelning beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller till exempel finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv, med mera.

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändig för att på såväl kort sikt som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler och som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. Då Haninge står inför många stora investeringar nu och framöver är det strategiskt att arbeta för ett högre resultat för att hantera framtida utmaningar. För 2019 budgeteras ett resultat på 132 900 tkr, vilket motsvarar 2,7 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella statsbidrag för 2018 till 4 896 mnkr. Den utgår från prognosen från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2018-04-27. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 2 450 personer från

den 1 november 2017 till 1 november 2018. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt, andel av "välfärdsmiljarderna" och schablonbidrag för bostadsbyggande. Ovanstående ingår i beräkningen 4 896 mnkr. Med ett resultat på 120 900 tkr och 2019 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2019 till 4 777 100 tkr. För 2018 är den sammanlagda ramen, 4 477 600 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 299 500 tkr.

Tornberget avser att 2019 att höja hyrorna med 1 procent till kommunen, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2018. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar. På grund av ändrad internprisdebitering minskas kommunstyrelsens ram i förhållande till ursprungligt förslag till mål och budget med 15 950 tkr och motsvarande summa fördelas på de andra nämnderna.

Styrelse/nämnd (tkr)	Justerad budget 2018	Ramförändringar	Budget 2019
Kommunstyrelsen*	218 000	-4 450	213 550
Grund- och förskolenämnden **	1 782 500	136 121	1 918 621
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	434 000	19 478	453 478
Kultur- och fritidsnämnden	203 000	6 915	209 915
Socialnämnden***	878 500	73 374	951 874
Stadsbyggnadsnämnden	139 000	8 225	147 225
Äldrenämnden	766 500	45 563	812 063
Södertörns upphandlingsnämnd****	0	0	0
Södertörns överförmyndarnämnd	0	0	0

Valnämnden	2 500	0	2 500
Revisionen	1 600	0	1 600
Kommunfullmäktiges reserv****	25 000	4 274	29 274
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	10 000	37 000
Totalt	4 477 600	299 500	4 777 100
Finansnetto	14 000		14 000
Skatteintäkter	4 577 938		4 896 000
Resultat	114 338		132 900
			2,7 %

*Kommunstyrelsens ram ökas med 3,5 mnkr med anledning av överenskommelse om politiska resurser

**Grund- och förskolenämndens ram ökas med 17,3 mnkr i förhållande till ursprunglig budget.

***Socialnämndens budget ökas med 18 000 tkr i förhållande till ursprunglig budget.

****Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.

***** 31 700 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling, trygghetsfrågor och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2019: 212 050 tkr

Förändring från 2018: -5 950 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2019-2020. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Trygghetsatsning

Otryggheten ökar i Sverige och orsakerna till detta är många. Växande grov kriminalitet, ökat utanförskap och ökad radikaliserings tillsammans med bristande polisresurser tror vi är de främsta orsakerna till att allt fler invånare känner sig begränsade i sina liv.

Kommunen har ett stort ansvar för att alla invånare tryggt ska kunna vistas i det offentliga rummet. Kvinnor ska inte tvingas välja att stanna hemma på kvällarna i sitt eget bostadsområde. Kommunens centrumanläggningar och handelsplatser ska

användas för det som de är avsedda att användas till, inte för drogförsäljning, gänguppställningar, tillfällig övernattning och tiggeri. Illegala bosättningar och därmed följande nedskräpning och sanitära olägenheter ska bort från Haninge kommun. Vi vill ge ett trygghetslöfte till Haninges invånare som kommunen ska leverera inom ramen för vad nuvarande lagstiftning tillåter.

Enligt SKL är det med nuvarande lagstiftning tillåtet att förbjuda tiggeri på livligt trafikerade platser. Även säkerhetsskäl kan anföras mot att tiggare blockerar utrymningsvägar.

Kommunen ska också aktivt utverka avhysningsbeslut på illegala bosättningar, även när de byggs upp igen i samma område. Allmänhetens observationer är en god medhjälpare i detta arbete. På välbesökta platser utanför detaljplan utgör Haninge kommuns ordningsföreskrifter ett hinder för verkställande av avhysningar. För att Polisen ska kunna ingripa mot illegala bosättningar på ett effektivt sätt ska kommunen i sina lokala ordningsföreskrifter bestämma att dessa platser ska likställas med offentlig plats.

Mer resurser ska tillföras för bevakning och ordningshållning på kommunala anläggningar och offentlig plats.

Kommunen ska motverka våldsbejakande extremism av alla slag. Inga skattepengar ska kunna stödja sådan verksamhet t ex via bidrag till föreningar som stöds av religiösa samfund eller organisationer som kan kopplas till vänster- eller högerextremism. Behovet av en konkret handlingsplan mot våldsbejakande extremism är stort.

Bostäder, kommunikationer och rekreation

Kommunstyrelsen ansvarar för strategisk planering och samarbetet med andra aktörer för att driva på arbetet med stadsutveckling. Den nu antagna stadsutvecklingsplanen ger förutsättningar för en strategisk utveckling av stadskärnan.

Rudans friluftsområde ska vara en integrerad del av stadskärnan och barriären som spåren och pendeltågstationen utgör ska på sikt försvinna. Tidigare uppdrag i mål och budget 2016-2027 om en plan överdäckning av spåret vid Handens pendeltågstation och för en ny övergång till Rudan för bilar, med GC-väg ska verkställas. Kompletterande exploatering på båda sidor om järnvägsspåret, som inte inkräktar på naturreservatet, ska finnas med i planeringen.

Tyresta nationalpark är ett viktigt rekreationsområde för Haningeborna och även en viktig del av Haninges besöksnäring. Haninge kommun ska vara en aktiv part i stiftelsen Tyrestaskogen för att säkerställa att verksamheten är bra för Haningeborna.

För att få ett levande kvällsliv och ökad trygghet i stadskärnan ska kommunstyrelsen i samarbete med fastighetsägarna och restauratörer i centrum skapa utrymme för sammanhängande uteserveringar runt Poseidons torg. Eventuella pågående projekt för Poseidons torg ska ledas av stadsbyggnadsnämnden och fokus ska ligga på att långsiktigt bidra till ökad handel och trygga möten. Omdaning av torget ska utgå från att skapa en trygg mötesplats för en stor mängd människor dygnet runt.

Haninge har en mycket stark befolkningsutveckling. Om denna utveckling ska bli hållbar måste kommunen lyckas konkurrera med andra kommuner i regionen om de människor som arbetar, är entreprenörer eller har högre utbildning. Därför ska attraktiviteten i de urbana miljöerna som skapas i stadskärnan, Vega och andra kommundelscentrum höjas, men prioriteringen måste också ligga på byggandet av andra attraktiva boendemiljöer för dessa målgrupper med närhet till stranden och naturen. Lika viktigt är det att inte förvanska eller ändra förutsättningarna för befintliga bostadsmiljöer som upplevs trygga och attraktiva.

Enligt beslut i kommunfullmäktige den 19 december 2016 ska kommunen uppföra modulboenden med tidsbegränsat bygglov på tio utpekade platser i kommunen. De utsedda områdena för modulboenden är illa genomtänkta och kommunikationen med

invånarna i dessa områden har brustit.. Detta beslut ska upphävas med omedelbar verkan och de boenden som ännu inte hunnit uppföras ska omgående omförhandlas.

Norviks hamn i Nynäshamn beräknas ta emot det första fartyget under 2020 och tusentals potentiella arbetstillfällen kommer att öppna sig för vår del av regionen. Albybergs företagsområde är under stark utveckling. Med en förlängning av Söderbyleden kommer området att bli ännu mer tillgängligt och möjligheter för fler etableringar skapas.

Befolkningsökningen leder till ökad belastning på kommunens trafiksystem. Även om utbyggnaden sker strategiskt nära pendeltågstationer och åtgärder vidtas för att öka andelen invånare som går, cyklar eller använder kollektivtrafik, kommer biltrafiken att öka.

Med anledning av detta ska även tillgången till parkeringsplatser öka i stadskärnan. Behovet av infartsparkeringar, inte minst i stadskärnan, är också mycket angeläget. En kommande parkeringsstrategi ska tillsammans med en parkeringsplan säkra upp att just behovet av parkeringar tillgodoses.

En ny sträckning av Stavsvägen mot väg 73 finns med i kommunens planering sedan årtionden. Kommunstyrelsen får i uppdrag att verka för att investeringsmedel för Stavsvägen återinförs i Länsplanen.

Kommunens interna organisation

Kommunen är en serviceorganisation och inom framför allt vård och omsorgsverksamhet är kontinuiteten viktig. Kommunen har inom Kommunals avtalsområde ett heltidsmått som är 36,75 timmar/vecka. Det är lägre än i omgivande kommuner och privat driven verksamhet. Utöver att detta lägre heltidsmått innebär högre kostnader för kommunen så bidrar det till sämre kontinuitet i omsorgen och fler vikariat. Enligt en utredning i socialnämnden 2012 (Rapport konsultuppdrag 60/2012) skulle kommunen göra en ekonomisk besparing på ca 8,4 mnkr per år

enbart inom socialnämndens verksamhetsområde om heltidsmättet höjdes med 1,5 timmar/vecka. Det lägre heltidsmättet kan inte motiveras ur ett serviceperspektiv.

Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-12 (§ 257) att införa möjlighet till heltid för de som så önskar. Moderaterna har motsatt sig detta beslut då liknande projekt i andra kommuner har inte visat på några positiva effekter. Projektet innebär också omotiverat höga kostnader för att nå en relativt liten grupp anställda. Kommunen ska naturligtvis fortsatt arbeta för att de anställda som vill komma upp i heltid ska ges möjligheter till detta om det är möjligt, men de deltidsanställda som vill arbeta deltid ska inte få sina möjligheter begränsade på grund av detta.

Trots att arbetslösheten ligger på låga nivåer och att Sverige befinner sig i en högkonjunktur ökar utanförskapet. Det är framför allt bland nyanlända och människor med utländsk bakgrund som långtidsarbetslösheten ökar. Ungdomar som inte slutför sin skolgång löper också hög risk att hamna i ett livslångt utanförskap. För att stärka fokus på arbetslinjen i kommunens verksamheter ska en utredning över bildandet av en ny nämnd med ansvar för gymnasieutbildning, vuxenutbildning, SFI, samordning av kommunens arbetsmarknadsinsatser göras.

Bemötande och service till företagare

Det är näringslivet som står för den största ökningen av jobben i Sverige. Haninge behöver fler arbetsplatser i kommunen så att fler människor kan bo och jobba i Haninge. Därför behöver Haninge vara en företagsvänlig kommun som underlättar etableringar och erbjuder en snabb och effektiv service till företagare. En Näringslivsstrategi för Haninge kommun antogs 2017. I enlighet med denna ska nu en övergripande etableringsstrategi för Haninge kommun, en plan för utveckling av kommunens näringslivsservice samt en plan för utveckling av verksamhetsmark tas fram.

Prioriterade uppdrag för kommunstyrelsen

- Införa lokalt tiggeriförbud på offentliga platser med många besökare, exempelvis köpcentrum och pendeltågstationer.
- Intensifiera arbetet med avhysningar av illegala bosättningar.
- Utöka resurserna för bevakning och ta fram en behovsanalys för ordningsvakter på särskilt utsatta platser i kommunen.
- Ta fram en handlingsplan mot våldsbejakande extremism tillsammans med en nulägesbeskrivning.
- Haninge kommuns lokala ordningsföreskrifter ändras så att Rudans friluftsområde tillsammans med skogsområdet på östra sidan om järnvägen, kulturparken i Handen och slätmossens naturpark ska likställas med offentlig plats samt att campingförbud ska gälla på offentlig plats. Ändringar ska även göras i föreskrifterna för Rudans naturreservat, så att tältningsförbud gäller inom hela reservatet. En utredning tas fram över andra platser inom tätorten utan detaljplan som behöver likställas med offentlig plats i ordningsföreskrifterna.
- Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsägare och restauratörer skapa utrymme för sammanhängande uteserveringar runt Poseidons torg för att uppnå ett levande kvällsliv.
- Ett planprogram för en förlängning av Söderbyleden och en utveckling söderut av Brandbergens södra företagspark ska påbörjas.
- Kommunfullmäktiges beslut om plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd (§ 369) från den 19 december

2016 upphävs och Plan för boende till av staten anvisade flyktingar med uppehållstillstånd ska revideras omgående.

- Kommunstyrelsen ska arbeta efter befintliga planer för att en ny sträckning av Stavsvägen till väg 73 blir verklighet.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda de ekonomiska och kvalitetsmässiga vinsterna av att kommunen höjer heltidsmättet inom kommunals avtalsområde i nivå med övriga kommuner i Stockholmsområdet.
- Kommunfullmäktiges beslut om möjlighet till heltid för anställda som så önskar (§ 33) från den 6 mars 2017 upphävs och projektet avvecklas omgående.
- Utreda bildandet av en ny nämnd med ansvar för gymnasieutbildning, vuxenutbildning, SFI, samordning av kommunens arbetsmarknadsinsatser göras.
- En övergripande etableringsstrategi för Haninge kommun ska tas fram.
- en plan för utveckling av kommunens näringslivsservice ska tas fram.
- en plan för utveckling av verksamhetsmark ska tas fram.

Övrigt särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner

finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och

är för 2019 6927 tkr. Nämndens totala omslutning 2018 är 27 766 tkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation.

Budget avser Haninges del och är för 2018 10 800 mnkr. Nämnden totala omslutning är 17 400 mnkr. Efter överläggningar med de andra kommunerna kommer budget för 2019 att fastställas senare.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun,

Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar

med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent.

Haninges del i finansieringen av förbundet 2017 är 2 400 tkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge

ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2018 är

6 930 tnkr. Efter överläggningar med de andra kommunerna kommer budget för 2019 att fastställas senare. SMOHF finansieras till stor del av intäkter från myndighetsutövning. Det strategiska miljöarbetet måste dock finansieras genom anslag från ägarkommunerna.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem,

Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för

2019 beräknas till 57 500 tkr. Efter överläggningar med de andra kommunerna kommer budget för 2019 att fastställas senare.

Kommunfullmäktiges reserv

Ekonomisk ram 2019: 31 700 tkr Förändring från 2018: 6 700 tkr
--

Medel för 2019 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv.

Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldrenämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

4.2 Grund- och förskolenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden:

Förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2019: 1 918 621 tkr

Förändring från 2018: 136 121 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2019-2020. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Inom kommunfullmäktiges reserv ryms medel för icke prognostiserade volymförändringar inom elevpeng och strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör ca 1 705,3 mdkr tkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår fr.o.m. 2016 ett strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2019 med 330 elever á 98 500 kronor per elev och år. Resterande medel ska finansiera anslag för central stöдавdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Vi vill att Haninge kommun ska ha Sveriges bästa skolor. Barn i Haninges förskolor ska känna sig trygga och stimulerade i en pedagogisk miljö. Ingen ska lämnas efter och ej heller hindras i sin utveckling utan ständigt utmanas till nya stordåd. Det ska vara tydligt - inga elever ska lämna grundskolan utan att kunna läsa, skriva och räkna. Framtidstro är viktigt, att man kan se att det finns en framtid för var och en, då är särskola, prao, elevhälsa och SYV viktiga. Att röra på sig är i allra högsta grad en koncentrationsmedicin där både barn och vuxna får bättre selektiv uppmärksamhet efter bara en kort stunds fysisk aktivitet. Därför är också ökad rörelse viktigt utifrån ett hälsoperspektiv men också ur ett lärandeperspektiv. Haninges elever ska alltid veta att skolmaten innebär matglädje och att det som serveras är mat med hög kvalitet. Skolor och fritids samt förskolor ska arbeta med att tidigt sätta goda mat- och hälsovanor så att folkhälsan förbättras.

Trygghetsatsning

Utbildning är vägen in i det svenska samhället och är en av den allra viktigaste skyddsfaktorn mot socialt utanförskap. I dag är allt för många otrygga i skolan och alltför många lämnar skolan med ofullständiga betyg och får en dålig start i livet. Genom tydligt ledarskap vill vi vända den negativa trenden och få ordning och reda i skolan. Ordning och reda i skolan skapar trygghet och arbetsro för de elever som behöver det allra mest. För att ge även dessa elever möjligheten att lyckas med sina studier måste skolan erbjuda en lugn studiemiljö. Ledarskapet i klassrummet är viktigt för att uppnå studiero. Lärare behöver fortbildas och miljöer anpassas för att passa alla, det kan gälla NPF och/eller andra funktionsvariationer. Det behövs fler vuxna kring våra barn och elever. Lärarna måste frigöras från delar av administrationen för att möjliggöra mer elevtid. Ökad personaltäthet i förskolan och bland de yngsta i grundskolan samt vuxna ute på raster.

Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger. Samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning behöver också förbättras, exempelvis ska en socialsekreterare vara knuten till varje skola.

Prioriterade uppdrag till grund- och förskolenämnden

- Trygga Haninges skolor genom att arbeta fram, i samarbete med representanter från elever och rektorer, gemensamma ordningsregler för Haninges grundskolor. Nolltolerans mot våld, hot och trakasserier ska gälla där skolan flyttar på mobbaren och inte på offret
- Trygga Haninges skolor genom att verka för minskade klasser/ökad personaltäthet i de lägre åldrarna i grundskolan
- Trygga Haninges förskolor genom att verka för minskade barngrupper/ ökad personaltäthet

- Trygga Haninges skolor och förskolor för personal genom förbättrad arbetsmiljö och minska sjukskrivningstalen.
- Trygga Haninges skolor med ökad vuxennärvaro i klasser och på raster genom samordning med bland annat fritidshemmen.
- Förbättra samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning, exempelvis ska en socialsekreterare vara knuten till varje skola
- Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger.
- Lärare behöver fortbildas och miljöer anpassas för att passa alla, det kan gälla NPF och/eller andra funktionsvariationer.
- Riktlinjer för förskola och pedagogisk omsorg i Haninge kommun ändras så att barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen(1995:584) för vård av annat barn, från och med ett års ålder erbjuds förskola under minst tre timmar per dag eller 25 timmar i veckan.
- Arbeta fram en strategisk plan inklusive en treårsbudget för att öka likvärdigheten vad gäller IT i Haninges skolor och förskolor i god tid inför budgetarbetet 2020-2021
- Inför ett aktivt val av skola. Det ger alla elever och föräldrar en frihet att välja den skola som passar dem bäst.
- Verka för att minska lärarnas administrativa uppgifter genom bl.a. lärarsekreterare och återkom till kommunfullmäktige med förslag på åtgärder som frigör för mer elevtid.
- Fritidsverksamhet för 10-12 åringar ska implementeras i skolans lokaler i samtliga kommundelar.
- Inför profilfritids från 7 års ålder. Låt föreningar driva fritids eller hyra in sig och erbjuda andra aktiviteter i anslutning till fritids.

- Utredda hur skolor med låga kunskapsresultat kan komma förvaltas av huvudmannen. Det ska möjliggöras att en extern aktör med gott renommé ges möjlighet att vända negativa trender för sådana skolor.
- Utred möjligheterna för att på så många förskolor som möjligt starta utegrupper som en extra avdelning.
- Möjliggör en timme mer undervisning per dag och minst en timme mer fysisk aktivitet per vecka
- Återinför prao som ett obligatorium för alla elever i grundskolan. Då många yrken inte får ta emot prao-elever borde det istället gå att göra prao på ett yrkesprogram.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2019: 453 478 tkr	Förändring från 2018: 19 478 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2019-2020. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Vi vill att Haninge kommun ska ha Sveriges bästa skolor. Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och utveckling. Genom kunskap och färdigheter ges varje individ frihet att forma sitt eget liv och möjlighet att förverkliga sina drömmar. Gymnasiesärskolan ska genomsyras av ett utåtriktat och flexibelt arbetssätt som ser varje individs möjligheter och syftar till anställning eller fortsatta studier samt en naturlig integrering i samhället.

Det är viktigt att gymnasieskolorna i Haninge kommun håller hög kvalitet, att de motsvarar elevernas och samhällets förväntningar samt förbereder så många som möjligt för vidare studier eller anställning direkt efter avslutad utbildning. Att kunna språket är viktigt för nyanländas etablering, undervisningen i Svenska för invandrare ska ha ett individbaserat och flexibelt arbetssätt. Vi måste ta höjd för kommande stora elevkullar på gymnasiet, inom 10 år kommer elevantalet öka med 1000 elever och fram tills 2037 nästan fördubblas mot nuvarande elevantal.

Ett arbete med att vi ligger i framkant vad gäller planering är prioriterat. Framtidstro är viktigt, att man kan se att det finns en framtid för var och en, då är praktik, elevhälsa och SYV viktiga. Att röra på sig är i allra högsta grad en koncentrationsmedicin där både barn och vuxna får bättre selektiv uppmärksamhet efter bara en kort stunds fysisk aktivitet. Därför är också ökad rörelse viktigt utifrån ett hälsoperspektiv men också ur ett lärandeperspektiv. Haninges elever ska alltid veta att skolmaten innebär matglädje och att det som serveras är mat med hög kvalitet. Skolor ska arbeta med att tidigt sätta goda mat- och hälsovanor så att folkhälsan förbättras.

Trygghetssatsningar

Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger.

Utbildning är vägen in i det svenska samhället och är en av den allra viktigaste skyddsfaktorn mot socialt utanförskap. I dag är allt för många otrygga i skolan och

studieron på gymnasiet har minskat kraftigt. Genom tydligt ledarskap vill vi vända den negativa trenden och få ordning och reda i skolan. Ordning och reda i skolan skapar trygghet och arbetsro för de elever som behöver det allra mest. För att ge även dessa elever möjligheten att lyckas med sina studier måste skolan erbjuda en lugn studiemiljö. Ledarskapet i klassrummet är viktigt för att uppnå studiero. Lärare behöver fortbildas och miljöer anpassas för att passa alla, det kan gälla NPF och/eller andra funktionsvariationer. Det behövs fler vuxna kring våra barn och elever. Lärarna måste frigöras från delar av administrationen för att möjliggöra mer elevtid.

Prioriterade uppdrag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

- Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger.
- Trygga Haninges skolor och öka arbetsron genom att arbeta fram, i samarbete med representanter från elever och rektorer, gemensamma ordningsregler för Haninges grundskolor.
- Nolltolerans mot våld, hot och trakasserier ska gälla där skolan flyttar på mobbaren och inte på offret
- Trygga Haninges skolor för personal genom förbättrad arbetsmiljö och minska sjukskrivningstalen
- Förbättra samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning. Exempelvis ska en socialsekreterare vara knuten till varje skola.
- Utred kommande lokalbehov för gymnasiet
- Inför obligatorisk samhällsinformation till alla som läser på SFI och SPRINT

- Inför en tydligare resultatstyrning och kvalitetsuppföljning på vuxenutbildningen
- Erbjud Ung Företagsamhet eller motsvarande i alla gymnasieprogram.
- Ta fram en tydlig strategi för minskad genomströmningstid i gymnasiet.
- Stödja och verka för ett inträde i Motorbranschcollage
- Nämnden ska redovisa en plan för att utforma utbudet av yrkesutbildningar efter näringslivets behov och att öka populariteten för sådana utbildningar.
- Idrottsakademierna är viktiga och behöver utvecklas men ansvar bör ligga på ansvarig rektor att kunna göra justeringar. Därför ska akademierna ligga inom föreslagen ram.
- Utred hur skolidrottsföreningar kan utvecklas för att stärka idrottandet bland gymnasieungdomar.
- Starta ett samarbete med arbetsgivare som upplåter tid och lokaler till SFI där kommunen kan erbjuda både praktik och SFI i ett paket. Detta kan i ett auktorisationssystem ingå som en eller flera leverantörer.
- Erbjud handledarstöd till företag som tar emot praktikanter som genomgår kommunal vuxenutbildning/omställningsutbildning. Många mindre och medelstora företag väljer idag att inte erbjuda praktikplats då de inte anser sig ha tid.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens ansvarsområde. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2019: 209 915 tkr

Förändring från 2018: 6 915 tkr

Nedanstående prioriteringar ska gälla under 2019-2020. Om resursutrymmet inte bedöms räcka till ska nedanstående prioriteringar ges företräde framför andra uppdrag.

Vi vill återuppta arbetet med att göra Haninge till Sveriges bästa idrottskommun. Vi vill uppmuntra och underlätta för människor att röra på sig, så att fler får uppleva de positiva hälsoeffekterna av träning och vi får en förbättrad folkhälsa. Aktiviteter för barn och funktionshindrade barn är vår yttersta prioritet. Det ska vara enkelt att få halltider, lätt att nå spontanidrottsplatser och alla ska våga ut och springa ensam på kvällen. I vårt Haninge värnar vi det lantliga med hästar, kulturarv och kulturmiljöerna samtidigt som vi utvecklar en stad. Haninge ska vara tillgänglig och attraktiv för besökare men utvecklas som en del av en attraktiv närmiljö för boende i kommunen. Fler besökare ska lockas till Haninge genom att skapa möjligheter för fler attraktiva idrottsarrangemang.

Trygghetsatsning

Alla invånare ska också kunna känna sig trygga när de går ut på kvällen och när de besöker kommunens anläggningar. Kommunens fritidsgårdsverksamhet har varit en viktig funktion för de ungdomar som inte är engagerade i föreningar. De har dock färre besökare och återkommande incidenter med våld och droger har minskat

tryggheten. Det är oacceptabelt. Därför vill vi att nämnden, efter en utvärdering av befintliga resurser, ska ersätta kommunens fritidsgårdsverksamhet med en viss del föreningsdriven verksamhet och en viss del fältverksamhet som rör sig ute bland unga eftermiddagar, kvällar och helger. Dessa ska ingå i ett samarbete med de båda skolnämnderna och socialnämnden.

Alla ska kunna röra sig fria i Haninge och vi har kommit långt med jämställdheten. Här simmar vi på lika villkor på samma tider. Fler ytor för spontanidrott möjliggör för fler att röra sig i det offentliga rummet, det är en viktig trygghetsskapande åtgärd. Ett särskilt fokus bör ligga på att möjliggöra för fler flickor att ta plats i dessa gemensamma offentliga rum men också att vi kombinerar dessa med exempelvis lekplatser.

Särskilt viktigt är det att öka tillgängligheten till offentlig utsmyckning och att möta behovet av ökad trygghet, speciellt här tycker vi att utökad belysning ökar tryggheten

Prioriterade uppdrag till kultur- och fritidsnämnden

- Arbeta för en nolltolerans mot hot, våld och droger på kommunens anläggningar
- Nämnden ska efter en utvärdering av befintliga resurser ersätta kommunens fritidsgårdsverksamhet en viss del föreningsdriven verksamhet och en viss del fältverksamhet inom befintlig organisation
- Fler ytor för spontanidrott ska anläggas i kommunen.
- Utöka samverkan mellan kommunen, Polisen, föräldrar och föreningar
- Avskaffa könsseparerade badtider

- Inför tydliga regler för föreningsbidrag i syfte att inte en skattekrona ska gå till religiös extremism
- Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger.
- Sätt idrottskommunen Haninge på kartan - intensifiera arbetet med det idrottspolitiska programmet.
- Det kulturpolitiska programmet ska revideras under 2018 för att prioritera barn och ungas aktiviteter. Programmet ska också kompletteras med kommunens ambitioner för kulturarv och kulturmiljöer.
- De årliga hyressubventionerna till föreningarna i Handens kulturpark upphör från och med 2018.
- Utred stöd på lika villkor till ridskolorna i Haninge
- Huvudansvaret för utsmyckning av det offentliga rummet ska övergå till stadsbyggnadsnämnden.
- Nämnden ska bistå kommunstyrelsen i framtagande av kravspecificeringar för en ny simhall vid Torvalla
- En plan ska tas fram för möjliggörande av en ny konstgräsplan och permanenta lokaler för uthyrning till idrottsföreningar.
- Nämnden ska aktivt arbeta för att få externa aktörer att sponsra evenemang och investeringar.
- Utveckla ett pengsystem för fritidsaktiviteter

4.5 Socialnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor inklusive serveringstillstånd samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2019: 951 874 tkr

Förändring från 2018: 73 374 tkr

Haninge ska vara en välkomnande kommun men ingen kravlös gemenskap. Den egna kraften att skapa jobb och egen försörjning ska alltid gå före bidrag. Alla människor har ett ansvar för sitt eget liv. Men ibland, av olika skäl, klarar man sig inte ensam eller har förmågan att ta ansvar för sina närmaste. Då behövs ett skyddsnet som ger trygghet men också stöd för att kunna ta ur utanförskapet. Vi strävar efter att stärka människors vardag och vill öka valfriheten och skapa möjligheter till ett fortsatt självbestämmande. Den som behöver hjälp ska i större utsträckning ges möjlighet att välja och ha inflytande över vem som ska utföra olika insatser.

Trygghetsåtgärder

Förebygga, förhindra och bryta utanförskap - Det handlar om att ge stöd till barn och unga som far illa samt vuxna som behöver hjälp för att kunna komma tillbaka, men också om att ställa krav för att var och en ska ta ansvar för sitt eget liv och försörjning. Det behövs generella, tidiga och kraftfulla insatser för att motverka att barn och unga hamnar i utanförskap, kriminalitet och missbruk. En lyckad skolgång är centralt för att barn och unga ska kunna möta vuxenlivet med trygghet och ansvarstagande.

Socialtjänsten ska stärka sitt arbete med att hjälpa utsatta familjer att se till att barnen klarar skolan och även följa upp barnens skolresultat i familjer med sociala problem och placerade barn. Samarbete med skolan måste därför vara strukturerat och återrapporteras i uppföljningar till nämnden samt att en socialsekreterare ska vara knuten till varje skola. Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger. Även samarbetet med Landstinget kan förbättras med anledning av alla unga som lider av psykisk ohälsa.

Allas vårt Haninge, här ska vi kunna röra oss fria men så ser det inte ut för alla. Därför måste en kommunövergripande kartläggning om hedersrelaterat våld och förtryck göras med en åtföljande handlingsplan. Vi ser hur ett nytt och fördjupat utanförskap växer fram i Sverige. Det nya utanförskapet drabbar framför allt utrikes födda, kvinnor och unga med låg utbildning. Dessa grupper har särskilt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar att hamna i långvarigt bidragsberoende. För deras trygghet behövs ett intensivt proaktivt arbete för att snabbt kommer ut i arbete och kunna ta makten över sitt egna liv. Avslutningsvis så finns det kvinnor på flykt i sitt egna land. Kvinnor som blir utsatta för våld i nära relation. Vi vill se ett utökat samarbete med Kvinnojouren och deras skyddade boende samt att möjligheterna för att få en egen bostad för denna grupp måste förbättras.

Prioriterade uppdrag till socialnämnden

- Fler socialsekreterare ska arbeta i yttre tjänst i samarbete med andra förvaltningar och polisen. Ett samarbete mellan de båda skolnämnderna, socialnämnd och kultur och fritidsnämnd ska startas för att införa fältassistenter samt fältfritidsledare på eftermiddagar, kvällar och helger. Samarbetet mellan socialförvaltning och utbildningsförvaltning behöver också förbättras, exempelvis ska en socialsekreterare vara knuten till varje skola.
- En kommunövergripande kartläggning om hedersrelaterat våld och förtryck ska göras och utifrån den återkomma till Kommunfullmäktige med en

handlingsplan

- Utred möjligheter för ett utökat samarbete med Kvinnojouren och deras skyddade boende samt att möjligheterna för att få en egen bostad
- Ta fram en långsiktig integrationsplan med fokus på utbildning och arbete
- Utöka aktivitetskraven för den som får bistånd till att omfatta samtliga och skärp möjligheterna att begränsa utbetalningar vid utebliven närvaro. Exempelvis ska missbrukare förväntas delta i missbruksvård och en annan skulle kunna vara att hjälpa parkavdelningen med ett snyggare och tryggare Haninge. Insatser som görs utifrån aktivitetskraven ska kartläggas för att se vilka som ger bäst effekt.
- Skapa kvalitetskriterier för att bättre följa upp familjehem och jourhem
- Socialnämnden ska strategiskt och med innovativa lösningar rekrytera fler familjehem
- Öka attraktiviteten för socialsekreterare att arbeta i och söka sig till Haninge som arbetsgivare
- Nämnden ska utreda genomförandet av fler insatser enligt LOV (Lag 2008:962 om valfrihetssystem).
- Stimulera eget sommarjobsökande med halva lönekostnaden liknande Värmdö kommun
- Utveckla förenklade biståndsbedömningar för vissa verksamheter

- En översyn av riktlinjer för bedömning av ekonomiskt bistånd ska göras för att bättre fungera som en vägledning och stöd för socialsekreterarna i deras bedömningar.
- Utred hur Haninge mer effektivt kan knyta samman arbetsmarknadsinsatser, vuxenutbildning och ekonomiskt bistånd.
- Inför etableringslån istället för försörjningstöd likt Sundbyberg och Växjö.
- Öka tillgängligheten och minska administrationen genom fler digitala tjänster

4.6 Stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2019: 147 225 tkr	Förändring från 2018: 8 225 tkr

Trygghetsatsningar

Den upplevda tryggheten har minskat kraftigt i Sverige för vissa grupper. Enligt Brottsförebyggande rådet upplever 31 procent av kvinnorna att de känner sig ganska eller mycket otrygga när de går ut i sitt bostadsområde på kvällarna. Denna utveckling är helt oacceptabel och bör vara en högt prioriterad fråga hos Sveriges kommuner. I Haninge ser vi också tydliga tendenser till ökad otrygghet i den lokala

trygghetsundersökningen. Rapporter finns om öppen drogförsäljning utanför fritidsgårdar och i Haninge centrum. Det offentliga rummet riskerar med en sådan utveckling att väljas bort av Haninges invånare och besökare. Under föregående mandatperiod lades ett stort fokus på trygghetsarbetet i kommunen och en handlingsplan för trygghetsskapande och förebyggande arbete antogs av kommunstyrelsen 2012. Ett av de långsiktiga målen var att ta fram ett trygghetsprogram. Ett sådant program ska nu levereras.

I en starkt växande kommun med ambitioner att skapa en stadskärna som ska bidra till utvecklingen för en större omnejd bör investeringar i offentlig utsmyckning bidra till denna utveckling. Särskilt viktigt är det att öka tillgängligheten till offentlig utsmyckning och att möta behovet av ökad trygghet. Det bör också finnas en starkare koppling till stadsutvecklingen där den offentliga utsmyckningen blir en integrerad del av stadsutvecklingen. Privat samverkan ska ses som en naturlig del i denna utveckling. Arbetets form och övergripande mål ska styras genom ett program för utsmyckning av det offentliga rummet. Stadsbyggnadsnämnden kommer fortsättningsvis att ansvara för investeringar i konstnärlig utsmyckning.

Bygglov är en servicetjänst

Både företag och invånare har höga förväntningar på att få sina bygglovsansökningar snabbt hanterade. För detta krävs en kvalificerad handläggning med hög servicenivå och lokal kunskap. Därför vill vi införa en riktig tjänstegaranti för bygglov.

Haninge kommun ska vara en företagsvänlig kommun. Företagens behov av snabb och effektiv service vid expansion eller nyetablering berör flera av kommunens nämnder. För stadsbyggnadsnämnden är det främst bygglov som måste fungera. En god kännedom om företagens villkor och behov är därför kompetens som bör tillföras bygglovsavdelningen.

Bostadsutveckling och närmiljö

Förtätningarna i nya Vega och kolartortorp har bidragit till en kraftigt ökade problem med dagvattenhanteringen. Kommande förtätningar i och runt stadskärnan kommer att öka belastningen ännu mer. Ett större markområde har köpts in av kommunen för att skapa en dagvattenpark vid Dammträsk. Nämnden ska ge dagvattenhantering i stadskärnan hög prioritet.

Underhållet av vägar, lekplatser och parker måste ske i takt med att antalet bostäder ökar. Underhållet måste också finnas med i planeringen av nya bostadsområden.

Prioriterade uppdrag för stadsbyggnadsnämnden

- Nämnden ska ta fram ett trygghetsprogram för bebyggelse och offentliga miljöer för antagande i nämnden 2019.
- Huvudansvaret för investeringar i utsmyckning av det offentliga rummet ska övergå till stadsbyggnadsnämnden.
- En tjänstegaranti med kompensation till sökande införs för bygglov.
- En bygglovstjänst för företag ska införas.
- Nämnden ska öka andelen färdiga detaljplaner och stärka arbetet med digitalisering av plan- och bygglovsprocessen
- En handlingsplan för dagvattenhantering för hela den regionala stadskärnan med omnejd ska tas fram 2019.
- Riktlinjer för underhåll av gator, lekplatser och parker ska tas fram.

4.7 Äldrenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassningsarbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget äldrenämnden

Ekonomisk ram 2019: 812 063 tkr

Förändring från 2018: 45 563 tkr

Moderaternas utgångspunkt är att varje människa är unik, med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Vi vill därför att individens behov och förmåga att utvecklas ska vara central i kommunens arbete. Omsorgen i Haninge ska präglas av valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande. Att åldras kan innebära ett ökat behov av hjälp i vardagen. Det är därför av stor betydelse att kommunen har en tydlig strategi och plan för att möta detta. Kommunens förebyggande insatser för att motverka isolering och skapa ett aktivt liv för äldre har till syfte att minska framtida behov av särskilt boende men en äldreboendegaranti med att särskilt ta hänsyn till i biståndsbedömningen är viktigt. Utöver det är behovet av vanliga bostäder som är anpassade för äldre är stort. Fler alternativa boendeformer för äldre ska utvecklas i kommunen.

Trygghetssatsningar

Självbestämmande över boendesituationen ökar trivseln, den upplevda tryggheten och välbefinnandet för den äldre och anhöriga, därför vill vi införa LOV på särskilt boende samt äldreboendegaranti +85

Ofrivillig ensamhet ska brytas, därför vill vi se att Träffpunkterna i kommunen ska utvecklas och erbjuda äldre friskvårdande aktiviteter som stimulerar hälsa och

livskvalitet, genom samarbete med olika ideella organisationer. Alternativa driftsformer och samordningsvinster i samarbete med exempelvis skola och kultur- och fritidsnämnden för bättre lokalanvändning ska prioriteras.

Ofrivillig ensamhet kan också brytas genom att införa konceptet Måltidsvän. Att bra mat gör skillnad, det vet vi. Maten är viktig både för hälsan och för livsglädjen.

Näringsrik mat är speciellt viktig för äldre då många äldre äter mindre men det spelar ingen roll hur näringsriktig maten är om den inte hamnar i magen. Genom konceptet Måltidsvän får flera äldre personer äta tillsammans med någon annan och då får uppleva måltiderna som något positivt.

Prioriterade uppdrag till äldrenämnden

- Införa LOV för särskilt boende.
- Inför äldreboendegaranti 85+ genom att ålder ska vara en parameter att särskilt ta hänsyn till i biståndsbedömningen.
- Inför konceptet Måltidsvän i samarbete med frivilligorganisationer.
- Öka lägstanivån på maten för de äldre med en utredning om införande av LOV på hemsänd mat och möjligheter med tillagningskök så nära gästen som möjligt.
- Utveckla förenklade biståndsbedömningar för vissa verksamheter.
- Öka kvalitén på äldreboendena

4.8 Kommunala bolag: Haninge Holding AB, Tornberget AB, Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget

AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv. Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål, samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2019 och plan för 2020-2021

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom den närmsta 10-årsperioden finns behov av investeringar på ca 13 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar i skolor. Investeringar kan dels självfinansieras genom uppnått resultatöverskott, dels genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,5 procent och likvida medel från avskrivningar på ca 200 miljoner kronor kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringarna motsvarande 325 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning.

För att skapa en balans i kommunens ekonomi måste vi arbeta för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. En minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i lokaler. I föreliggande förslag finns det investeringar i skolor och förskolor som är utpekade för externa aktörer att bygga och driva. Kommunen ska säkra upp detta genom avtal med privata aktörer.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

Under perioder förändras behovet av kommunala lokaler beroende på förändringar i verksamhetsvolymerna. Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret för att årligen ta fram en lokalresursplan. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit

lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsbehov krävs att byggnaden uppförs med beaktande av en långsiktigt flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i mindre grad får sina önskemål tillgodosedda, vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet överväger det långsiktiga behovet.

Den aktör som bör ha störst kunskap om hur en lämplig standard för byggande av kommunala verksamhetslokaler ska se ut är Tornberget. Många verksamheter har lagliga krav på utformningen av lokaler och kunskapen om vilka olika verksamheter som på kort och lång sikt kan utnyttja samma lokaler måste tas tillvara i framtagandet av en standard. I framtiden kan minskade volymer uppstå inom elevunderlaget under en tid och då är det en fördel om annan än kommunal verksamhet kan hyra lokalerna under den tiden som kommunen inte har behovet.

Varje förvaltning redovisar sitt lokalbehov och investeringsbehov i en investeringsplan. Här måste förvaltningarna och lokalförsörjningsenheten hitta kreativa lösningar för gemensamma lokalbehov. Träffpunkter för äldre och fritidsgårdar borde kunna inrymmas i samma lokaler. Dessutom bör man se efter alternativa användningsområden för lokaler som står tomma när verksamheten inte

använder dem. Lokalförsörjningsenheten har ett ansvar för att hitta lösningar på lokalbehov inom ramen för lokalbanken. Detta ansvar bör i förekommande fall också utsträcka sig till att hyra in verksamheter i externa lokaler då det leder till en minskad kostnad för kommunen.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2018-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2019.

Investeringar totalt (Tkr)	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	78 000	76 000	76 000
Grund- och förskolenämnden	855 700	555 000	8 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5 000	5 000	5 000
Kultur- och fritidsnämnden	20 200	48 200	10 700
Socialnämnden	10 000	56 500	4 500
Äldrenämnden	14 500	8 000	5 500
Stadsbyggnadsnämnden	73 200	49 900	29 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	110 000	113 000	150 000
Tornberget	120 000	125 000	115 000
Totalt	1 286 600	1 036 600	403 700

5.1 Kommunstyrelsen

Tkr	t o m 2018	2 019	2 020	2 021
Investeringsreserv		60 000	60 000	60 000
IT-investeringar		15 000	13 000	13 000
Vattenplan	19 500	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt		500	500	500
Totalt		78 000	76 000	76 000

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 60 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2019. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2018-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (Tkr)	2019	2020	2021	2 022
Skolor	514 700	480 000	0	140 000
Förskolor	321 000	69 000	2 000	34 000
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	6 000	6 000	6 000	6 000
Ökad trygghet i och utanför skolor, inpasseringssystem, kameraövervakning m. m.	14 000			
Totalt	855 700	555 000	8 000	180 000

Skolor (Tkr)

(Tkr)	t o m 2018	2 019	2 020	2 021	2 022	Totalt projekt
Upprustning Vendelsömalmskolan inkl. evakuering	155 000	87 000				242 000
Upprustning Hagaskolan	143 000	25 000				168 000
Utökning Ribbyskolan	110 000	90 000				208 700
Ribbyskolan inventarier	5 800	2 900				
Ribbyskolan, flera etapper					140 000	140 000
*Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. sarskola och allaktivitetshus		120 000	300 000			440 000
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. sarskola och allaktivitetshus, inventarier			20 000			
Ny F-6 skola Vega (Dp2) inkl. förskola			Extern			
*Ny skola i Västerhaninge, Nya Åbyskolan	100 000	105 000				213 800
Inventarier nya Åbyskolan		8 800				
* Upprustning Söderbymalmskolan Hus A,B C (anm.1)		76 000				
Ny F-6 skola Norrby		Extern				

Ny F-skola Tungelsta/ Hammar Småbruk		Extern				
* Kvarnbäcksskolans kök			37 000			40 000
Evakuering, Kvarnbäcksskolans kök			3 000			
* Dalarö skola			100 000			120 000
Dalarö skola, evakuering			20 000			
Utökad grundskolekapacitet Hermanstorp/Kolatorp F-6					Extern	
Utökad grundskolekapacitet Jordbro F-6				Extern		
Totalt skolor	513 800	514 700	480 000	0	140 000	

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

Förskolor (Tkr)	2019	2020	2021	2022	Totalt projekt
* Ny förskola som ersätter Nytorps fsk.		64 300			67 000
Inventarier, fsk. Nytorp		2 700			
* Ny förskola Dalarö			Extern		
Inventarier, fsk. Dalarö inventarier					
Ny förskola Hermanstorp 6 avd	Extern				
*Ny förskola Vega 4, 8 avd	64 300				67 000

*Ny förskola Vega 4, 8 avd, inventarier	2 700				
Ny förskola Skarplöt/Nedersta		Extern			
3 nya förskolor i centrala Handen	Extern				
* Ny förskola Jordbro	Extern				
* Ny förskola Jordbro som ersätter fsk. Blåsippan	64 300				74 000
*Inventarier, fsk. Blåsippan	2 700				
Evakuering, fsk. Blåsippan	7 000				
* Ny förskola som ersätter och utökar Långbälingen	64 300				74 000
*Inventarier Långbälingen	2 700				
Evakuering Långbälingen	7 000				
* Ny förskola som ersätter Ekens förskola	64 300				67 000
*Inventarier, ny fsk. Eken	2 700				
Ny förskola, Norrby		Extern			
* Ny förskola, Mullebo	30 000				37 000
Evakuering Mullebo	7 000				
* Upprustning Mårtensbergs förskola				25 000	32 000
Evakuering Mårtensbergs förskola				7 000	
*Sovaltner förskolor	2 000	2 000	2 000	2 000	
Totalt förskolor	321 000	69 000	2 000	34 000	

) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

Samtliga objekt som är markerade "Extern" ska byggas och drivas av externa aktörer. Om kommunstyrelsen misslyckas med att få externa aktörer att bygga och driva skolor och förskolor ska investeringsbudgeten revideras för en kommunal investering.

Anm. 1: Det finns ett uppdrag till kommunstyrelsen i Mål och budget 2017-2018 att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäppet. Uppdraget är ännu inte redovisat och skulle det bli verklighet är planeringen att Runstensskolan flyttar in i Söderbymalmsskolan nuvarande lokaler.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut.

För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat erhåller nämnden 6 000 tkr för 2018. Grund- och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(Tkr)	2 019	2020	2021	2022
Inventarier och lokalanpassningar.	5 000	5 000	5 000	5 000
Totalt	5 000	5 000	5 000	5 000

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2019. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2018-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(Tkr)	2019	2020	2021	2022	Totalt projekt
-------	------	------	------	------	----------------

Upprustning Östnorabadet	2 000	4 000			6 000
Upprustning ishall	5 500		3 000		8 500
Spontanyta flickor och pojkar	2 000	2 000	2 000	2 000	
Bibliotek, skyltning inredning och inventarier	300	2 700	1 000		4 000
Belysning och löparbanor Torvalla	5 700				
Konstgräsplan Lyckeby inkl löparbanor	6 500				
Upprustning Maxingeslingan	200	2 500			2 700
Bokbuss/naturbuss		2 800			
Konstgräs, Vega 11- manna		6 000			
Konstgräs 7 mannaplan Hanveden			2 000		
Byte konstgräs Brandbergen och Tungelsta		3 200	3 200		
Ny konstgräsplan och belysning Tungelsta		6 000			
Ny konstgräsplan och omklädningsrum i Vendelsömalm		20 000			
Ny simhall i Västerhaninge		Extern			

Årlig upprustning av lokaler/inventarier		2 000			
Övriga ospecificerade projekt	3 500	3 500	3 500	3 500	
Totalt	20 200	48 200	10 700	5 500	

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2019/2020. Medel för allaktivitetshus finns inräknat i investeringsbudgeten 2019 och 2020 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga ospecificerade objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 3 500 tkr för 2019. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2018-10-31.

5.5 Socialnämnden

(Tkr)	2019	2020	2021
Anpassning av befintliga boenden och övriga investeringar	3 500	3 500	4 000
Nytt verksamhetssystem (SNs andel)	2 500	5 000	2 500
Nytt system, automatisering av försörjningsstöd	2 000		
* Ny gruppboestad Tungelsta		45 000	
Inventarier ny gruppboestad Tungelsta		2 500	
Övriga inventarier	2 000	500	500
Totalt	10 000	56 500	4 500

Socialnämnden gör bedömningen att en ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka sex lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppboende.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(Tkr)	2019	2020	2021
Investeringsbudget	46 000	27 000	28 000
Håga Ersättning kontor/omklädningsrum	12 000		
Poseidons torg	7 000	7 000	
Vågbrytare Dalarö		10 000	
Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	8 200	5 900	1 000
Totalt	73 200	49 900	29 000

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 46 000 tkr 2019 utöver de specificerade objekten.

Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2018-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(Tkr)	2019	2020	2021	2022
Reinvesteringar inom VA-verksamheten	90 000	90 000	85 000	87 000

VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	20 000	23 000	65 000	83 000
Totalt	110 000	113 000	150 000	170 000

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 110 000 tkr 2019 för VA- investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2018-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(Tkr)	2019	2020	2021	2022	Totalt projekt
Ny teknik i vården	2 000	2 000	2 000	2 000	
Reinvesteringar i möbler och inventarier	3 000	3 000	3 000	3 000	
Nytt verksamhetssystem (ÄNs del)	2 500	5 000	2 500		10 000
*Demens dagverksamhet	9 000				
Totalt	14 500	8 000	5 500	3 000	

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(Tkr)	2019	2020	2021	2022
-------	------	------	------	------

Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	80 000	85 000	90 000	95 000
Investeringar i tomtmark	15 000	15 000	15 000	15 000
Totalt	120 000	125 000	115 000	135 000

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2019 medges 15 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2018-2020

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2019 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2020-2021 fastställas enligt nedanstående sammanställning

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	2019	2020	2021
Kommunstyrelsen	213 550		
Grund- och förskolenämnden	1 917 695		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	453 478		
Kultur- och fritidsnämnden	209 915		
Socialnämnden	951 874		
Stadsbyggnadsnämnden	147 225		
Äldrenämnden	812 063		
Södertörns upphandlingsnämnd	0		
Södertörns överförmyndarnämnd	0		
Valnämnden	2 500		
Revisionen	1 600		
Kommunfullmäktiges reserv ²	30 200		
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	37 000		
Ofördelade medel	0	272 000	271 000
Totalt	4 777 100	5 049 100	5 320 100
Investeringar totalt	1 286 600	1 036 600	403 700
Varav VA-investeringar	110 000	113 000	150 000
Kommunen investerar	235 800	204 600	136 700

Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	820 800	594000	2000
--	---------	--------	------

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2019 är utrymmet för 2020 respektive 2021 271 mnkr för respektive år för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2020 och 2021 är inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2020 respektive 2021.

För 2020 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 5 175 mnkr, en ökning från 2019 med 279 mnkr eller 5,7 procent. Befolkningsökningen från 2018-11-01 till 2019-11-01 bedöms bli ca 3 000 personer. Resultatmålet för 2020 är 129 mnkr, vilket motsvarar 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2017	2018	2019	2020	2021
Nämndernas nettokostnader	-4 376	-4 381	-4 660	-4 927	-5 193
Finansförvaltning		-27	-37	-37	-37
Avskrivningar	79	-70	-80	-85	-90
Verksamhetens nettokostnader	-4 298	-4 478	-4 777	-5 049	-5 320
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4 420	4 578	4 896	5 175	5 453
Finansiella nettokostnader	1	14	14	14	14
Resultat före extraordinära poster	124	114	133	140	147
EO kostn/intäkter					
Årets resultat	124	114	133	140	147

6.2 Balansprognos

MÅL OCH BUDGET 2019-2020

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2017	2018	2019	2020	2021
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	2 027	2 283	2 549	2 782	2 979
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager	0	0	0	0	0
Likvida medel	785	785	787	790	790
Kortfristiga fordringar	698	680	670	660	620
S:a omsättningstillgångar	1 483	1 465	1 457	1 450	1 410
S:A TILLGÅNGAR	3 510	3 748	4 006	4 232	4 389
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
EGET KAPITAL	1 625	1 739	1 873	2 013	2 161
Avsättningar	395	405	435	465	495
Kortfristiga skulder	970	953	873	884	923
Långfristiga skulder	520	650	825	870	810
S:A SKULDER	1 490	1 603	1 698	1 754	1 733
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	3 510	3 748	4 006	4 232	4 389

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2017	2018	2019	2020	2021
Den löpande verksamheten					
Årets Resultat	124	114	133	140	147
Avskrivningar	79	70	80	85	90
Förändring pensionsskuld	27	10	30	30	30
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	-63	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	59	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	62	0	0	0	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	286	194	243	255	267
Investeringsverksamheten					
Investeringar	-339	-326	-346	-318	-287
Exploateringsverksamhet		-18	-150	-60	0
Kassaflöde fr investeringsverksamhet	-339	-344	-496	-378	-287
Finansieringsverksamhet					
Ökning/minskning skuld	2	130	175	45	-60
Ökning/minskning långfristig fodran	-4	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	90,6	20	80	80	80
Kassaflöde fr finansieringsverksamhet	89	150	255	125	20
Årets kassaflöde	36	0	2	2	0

7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs samt att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanerna ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas.

Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av

kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare.

En

huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden.

Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument.

Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa

leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalsstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Södertörns upphandlingsnämnd finansieras genom avgifter från Haninge respektive Nynäshamns kommun. Upphandlingar som avser behov till en specifik förvaltning eller verksamhet (gäller ej ramavtal) av vara, tjänst eller entreprenad ska bära sina egna kostnader för upphandling. Sådana behov kan exempelvis avse upphandling av byggentreprenader, köp av verksamhetsdrift, konsultinsatser, lokalvård, IT-stöd eller andra specifika behov. Kostnader för genomförande av dessa upphandlingar är inte inkluderade i den årliga avgiften och kommer således att internfaktureras verksamheten.

Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare

konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2019

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgetram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2019 fastställs medanstående reviderade elevpeng. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade strukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

I förhållande till föreslagen mål och budget i juni 2018 görs en revidering med anledning av förändrad internprissättning. Totalt fördelas 22 290 tkr ut i elevpengssystemet. Ökningen finansieras dels genom 9 mnkr i resultatöverföring från 2018, dels genom kommunfullmäktiges reserv.

MODERATERNAS FÖRSLAG, + 6,0 MNKR TILL FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLA ÅR F-6.

Tabell elevpeng 2019 (M), rev. 2018-12

Verksamhet	Elevpeng 2019	Förändring i % elevpeng	Jmf 2018 grundbidrag	Föräldavgift (kr)	Prognos volym
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	107 236 kr	1,0%	1,0%	10 840 kr	155
4-5 år	91 186 kr	1,0%	1,0%	8 130 kr	93
6-9 år	35 957 kr	1,0%	1,0%	6 150 kr	-
Förskola					
Allmän förskola	30 289 kr	3,3%	1,8%	2 033 kr	25
1-3 år	127 995 kr	3,3%	1,8%	10 840 kr	3 082
4-5 år	121 157 kr	3,3%	1,8%	8 130 kr	2 312
Fritidshem					
6-9 år	43 755 kr	4,0%	1,4%	6 150 kr	4 440
Grundskola					
År F-6	69 246 kr	8,5%	2,1%	- kr	8 413
År 7-9	90 759 kr	6,6%	1,4%	- kr	3 322
Övriga ersättningar					
Strukturbidrag för nyanlända	98 500 kr	0,0%	0,0%		330
Nattomsorg	56 249 kr	1,6%	1,0%	Se förskola	-
Vårdnadsbidrag (utgår 2018)	-	-	-	-	-

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar: *lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än

kommunen. Denna moms-kompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.
Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för

enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska

lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutinen för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärderna. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större Anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre Anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar

sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringsprojekt som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie

attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd i ekonomisystemet senast 31 januari. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst har motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) ska användas på ett sätt som bidrar till effektiv verksamhet och resursanvändning samt till uppfyllelse av fullmäktiges mål.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur

investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Den är avsedd för stadigvarande bruk.
- Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
- Den är värdehöjande för verksamheten.
- Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möblemang, utrustning och bilar.

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

Exempel på inventarier som inte uppfyller samtliga kriterier för att kunna klassas som anläggningstillgångar är iPad, Chromebooks och bärbara datorer eftersom de inte bedöms ha en livslängd på mer än tre år. Inköp av dessa ska därför kostnadsföras direkt på driften.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de

behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de allra flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av linjärt under denna period. Kommunen införde under 2015 komponentavskrivning för tillämpliga delar, främst byggnader, vägar och markanläggningar vilket innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider.

En investering belastar verksamhetens driftsresultat med en månatlig kostnad i form av avskrivning under hela nyttjandeperioden. Verksamhetens drift belastas även för investeringen i form av internränta. Avskrivning och internränta utgör tillsammans kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under nyttjandeperioden. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter till nämnden. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar eller omprioriteringar omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing eller intäktsökning som kommer att genereras samt

när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa en budget i balans.

7.8 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet.

Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar.

Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Nämnderna följer upp och rapporterar fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.

- Utökat månadsbokslut för kommunen upprättas per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).
- Kommunens lagstadgade delårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

**Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för
fullmäktiges mål (Kommer att kompletteras senare)**